

L'enigma dels primers locals (i 2)

Catalina Aguiló

Si a l'article anterior parlàvem dels interrogants que encara envolten les primeres projeccions cinematogràfiques, ara parlarem de les primeres sales d'exhibició. És ben conegut que el cinema fou, abans que un art i una indústria, un espectacle de fira i que, en els seus inicis, molts dels locals tenien un caràcter ambulant.

A Palma, llevat dels teatres que foren escenari de les primeres projeccions, ja als voltants de 1899 trobam un local on es projectaven vistes fixes i cintes cinematogràfiques. Aquest cinematògraf primitiu ocupava un barracó de fusta que, molt bé podria ser el que descriu Màrius Verdaguer a les seves memòries (*La ciutat esvaïda. Memòries d'un soci del Círcol Mallorquí*, Palma de Mallorca: Moll, 1976). El **Cinematógrafo Balear**, com s'anomenava aquesta sala, ocupava un solar prop del Teatre Circ Balear. Malgrat que fos un casetó de fusta, sembla que no li mancava detall ni

comoditats, tenia una petita pantalla blanca i les cadires de bova.

Molt a prop, dins del Teatre Circ Balear, hi funcionava també pels voltants de 1900-1901, el **Cine Excelsior**. La vida d'aquest local fou tanmateix curta, ja que es va enderrocar tot el Teatre Circ, per construir-hi el Teatre Líric. Aquest nou teatre s'inaugurà el 1902 i en els seus inicis es dedicà principalment a la sarsuela i les "variedades". Les projeccions cinematogràfiques hi eren, però, presents de manera esporàdica. En arribar 1910, el Líric inicià de forma continuada les sessions de cine amb preus molt assequibles per al públic de Palma.

Durant aquest període, entre 1903 i 1910, funcionà a la mateixa zona de l'Hort del Rei un altre local de cine, el **Cinematógrafo Truyol**. Aquest local havia obert les seves portes al carrer de la Marina l'any 1903. Al mateix edifici Josep Truyol, el seu empresari, hi tenia el seu estudi i botiga de fotografia. L'edifici, projectat per l'arquitecte

Gaspar Bennàssar, tenia totes les comoditats del edificis modernistes de principis de segle. Tenia una cuidada decoració, malgrat que sembla que el públic es queixava dels bancs de fusta on havia de seure i es conten divertides anècdotes sobre aquest fet.

Per acabar, hem de parlar d'un personatge significatiu dins els ambients cinematogràfics de principis de segle: el propietari del cine ambulant. En aquest cas, hem de parlar de Diego Nicolàs un espavilat empresari que obrí el 1906 un local a la plaça del Mercat de Palma. Més endavant, el trobarem instal·lat a Inca, on rebé dures crítiques per projectar cinema en dies de festa religiosa i, a més, a la plaça de l'església. Posteriorment anirà a Menorca, on tant a Ciutadella com a Maó obrirà sales de projecció més estables i els anomenats "cines d'estiu", el que avui anomenen "cinema a la fresca". Segurament queden ja poques coses per inventar en això del cinematògraf. ❖

(Dia 8 d'abril de 1892 va néixer Gladys Smith, que es convertirà en la novia d'Amèrica amb el nom de Mary Pickford.)